

Lintuinfluenssa uhkaa siipikarjatuotantoa ja vientiä

Euroopassa on käynnissä yksi pahimmista todetuista lintuinfluenssaepidemoista. Suomessa tautia on todettu luonnonlinnuilla ja tarhatuilla fasaaneilla. Kyseessä on vakava eläintauti, joka esiintyessään siipikarjalla aiheuttaisi vientirajoituksia ja haittaisi siten merkittävästi koko maan siipikarjasektorin toimintaa.

Kati Näsärö
Projektipäällikkö, ELL
Suojaa SiKana -hanke

Lintuinfluenssaa aiheuttavat A-tyypin influenssavirukset. Niitä esiintyy eniten vesilinnuilla, mutta ne voivat tarttua kaikkiin lintulajeihin. Viruksen alatyypit H5 ja H7 voivat aiheuttaa vakavaa taudinkuvaa eli ovat korkeapatogeenisia. Suurin osa viruksen alatyypeistä on matalapatogeenisia eli ne eivät aiheuta linnuille merkittäviä oireita.

Korkeapatogeeninen lintuinfluenssa (HPAI) on lakisääteisesti luokiteltu A-luokan taudiksi eli se on vakava eläintauti, joka pyritään nopeasti hävittämään viranomais-toimin ja valtion kustannuksella. Matalapatogeeninen lintuinfluenssa (LPAI) on luokiteltu valvottavaksi eläintaudiksi, eli sen esiintymistä vain seurataan.

Luokittelua voidaan muuttaa, jos matalapatogeeninen kanta aiheuttaa merkittäviä oireita tai lähtee leviämään.

Tartunta tunnistettava nopeasti

Sairastunut lintu erittää virusta hengitysteiden kautta ja erityisesti ulosteessa. Siipikarja saa tartunnan suorassa kontaktissa sairastuneisiin lintuihin tai epäsuorasti esimerkiksi saastuneiden rehujen tai työvälineiden välityksellä.

Myös ihminen voi levittää tartunnan siipikarjaan esimerkiksi vaatteiden, jalkineiden

tai käsien välityksellä. Virus leviää herkästi, joten toimivasta tautisuojuuksesta on huolehdittava jokaisella tilalla.

Tartunnasta oireiden alkamiseen menee yleensä 3–5 vuorokautta, mutta aika voi vaihdella muutamasta tunnista kahteen viikkoon. Tyypillisiä oireita ovat apaattisuus, pään alueen turvotukset, hengitystieoireet ja ripuli. Myös keskushermosto-oireita, kuten asento- virheitä ja epänormaaleja liikkeitä, on havaittu.

Joskus ainoat havaittavat oireet ovat vain muutoksia muninnassa tai rehun ja veden kulutuksessa. Lieviinkin taudin oireisiin tulisi reagoida nopeasti. Tauti voi myös edetä niin nopeasti, ettei mitään oireita ehditä havaita ennen lintujen kuolemaa.

Tartunnan tunnistaminen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa on todella tärkeää. Silloin pystytään paremmin estämään sen leviäminen ja minimoimaan taloudellisia vahinkoja. Valtio korvaa nimittäin vain lopetettujen lintujen arvon, ei itsestään kuolleita. Jos tartunnan toteaminen viivästyy ja kuolleisuus ehtii nousta korkeaksi, jää tuottajalta saamatta osa mahdollisista korvauksista.

Tämän takia on tärkeää uskaltaa epäillä lintuinfluenssaa hyvin matalalla kynnyksellä ja ottaa virkaeläinlääkäriin yhteyttä välittömästi, jos siipikarjassa havaitaan poikkeavia oireita.

Valtio korvaa menetyksiä

Lintuinfluenssaa ei voida todeta pelkkien oireiden perusteella vaan diagnoosi edellyttää laboratoriotutkimuksia. Tautia epäillessä voidaan siipikarjasta ottaa verinäytteitä tai lähettää itsestään kuolleita tai lopetettuja lintuja tutkittavaksi. Virkaeläinlääkäri huolehtii näytteenotosta ja valtio maksaa kaikki tutkimuskulut.

Jos siipikarjan pitopaikassa todetaan korkeapatogeenista lintuinfluenssaa, ryhtyvät viranomaiset välittömästi lakisääteisiin toimenpiteisiin taudin leviämisen estämiseksi ja tartunnan hävittämiseksi pitopaikasta. Siipikarja, jolla tartunta on todettu, lopetetaan. Lisäksi viranomainen voi määrätä lopetettavaksi suuressa tartuntariskissä olevaa siipikarjaa.

Valtio maksaa eläintaudin hävittämiseen liittyvien, viranomaisten määräämien töiden kustannukset. Näitä ovat esimerkiksi lintujen lopetus ja hävitys, pitopaikan pesu ja desinfiointi sekä tartuntavaarallisen materiaalin hävitys.

Lopetetuista linnuista maksetaan tuottajalle korvaus senhetkisen käyvän arvon mukaan. Jos pitopaikan omaisuutta ei pystytä kunnolla pesemään ja desinfiomaan, se määrätään hävitettäväksi ja myös siitä maksetaan käyvän arvon mukainen korvaus.

KREDIITTI: PEXELS/EVA ELIJAS

On tärkeää uskaltaa epäillä lintuinfluenssaa hyvin matalalla kynnyksellä.

Vesilinnuilla tavataan usein lintuinfluenssaa aiheuttavia A-tyyppin viruksia. Korkeapatogeeninen lintuinfluenssa on vakava eläintauti, joka pyritään hävittämään nopeasti viranomaistoimin ja valtion kustannuksella.

Tuotannonmenetyksistä voidaan lisäksi maksaa harkinnanvaraista korvausta enintään 75 prosenttia vahingon suuruudesta.

Sairastuneen siipikarjan kanssa työskennellessä tulee noudattaa erityistä varovaisuutta ja muistaa suojata itsensä, sillä lintuinfluenssavirus voi tarttua myös ihmiseen. Tartunnan voi saada suoraan linnusta tai esimerkiksi sairastuneen linnun ulosteesta. Ihmiseen virus tarttuu heikosti ja todetut tartunnat ovat olleet vähäoireisia.

Rajoitusvyöhykkeellä toiminta vaikeutuu

Lintuinfluenssan toteamisella siipikarjan pitopaikassa on laajoja vaikutuksia myös lähialueen muihin siipikarjatiloihin.

Jos pitopaikassa todetaan korkeapatogeenista lintuinfluenssaa, perustetaan rajoitusvyöhyke kymmenen kilometrin säteelle tartuntatilasta. Vyöhykkeellä sijaitsevilla siipikarjatiloilta tulee tautisuojausta ja siipikarjan seurantaa tehostaa. Viranomaiset tarkastavat taudin varalta vyöhykkeellä sijaitsevia tiloja.

Rajoitusvyöhykkeellä on kiellettyä elävien lintujen, siitosmunien, lintujen lannan, käytetyn pehkun, lintujen tuoreen lihan ja lihaluomien sekä ihmisravinnoksi tarkoitettujen munien siirrot. Näihin viranomaisen voi myöntää poikkeuslupia hakemuksesta, ellei riskiä tartunnan leviämiseksi ole.

Rajoitukset aiheuttavat nopeasti haasteita alueen muilla siipikarjatiloilta. Erityisesti lihasiipikarjan kohdalla haasteena tulee olemaan teurastuksen estyminen tai vähintään siirtyminen, jolloin suurin sallittu kasvatustiheys ylittyy hyvin nopeasti.

Omistaja on rajoitustilanteessakin vastuussa eläinten hyvinvoinnista, ja hänen on tarvittaessa itse järjestettävä lintujen lopettaminen. Tähän voidaan hakea valtiolta korvausta, joka on maksimissaan 75 prosenttia tuotannonmenetyksistä.

Tautitapausten toteaminen luonnonlinnuilla ei johda aina yhtä merkittäviin rajoituksiin, mutta viranomaisen voi tarvittaessa perustaa rajoitusvyöhykkeen myös luonnonlintutapausten ympärille.